

TEDENSKA SLIKE

PRILOGA

DOMOVINI

Leto III

V Ljubliani, dne 14. julija 1927

Štev. 28

Planinski orel

Prav malo je živali, ki bi vzbudile toliko pripovedk med našim ljudstvom, kakor baš kralj ptic, mogočni planinski orel. Medved, volk in orel, to so bile pri naših dedih najvažnejše živali, včasih predmeti najstrašnejših pravljic.

Še danes pripovedujejo po raznih planinskih vasicah, kako je bilo, ko je odnesel orel dete s polja, ki je spalo v bližini matere. Med tem ko je mati žela, se je spustil z neskončne višine planinski orel, pograbil otroka in ga odnesel v nedostopne pečine. Včasih so rešili otroka, včasih pa, pripovedujejo, da je postal plen orla, ali pa se je ubil, ko ga je preganjani ptič spustil v pečinah.

Tak slučaj se je tu pa tam res dogodil v listih časih, ko je bilo pri nas še mnogo orlov, ali vendar le prav redko. Bolj utemeljeno pa je bilo pripovedovanje, da je orel odnesel jagnje in da so bili vsi napor mladega pastirčka zamanj, da bi rešil žalostno meketajoče jagnje iz ostrih krempljev krilatega roparja. Domišljivo ljudstva je znatno dvignila veličina ptice, njen drzni napad kakor tudi pokrajine, kjer orli gnezdijo, bivajo in navadno iščejo svoj plen. Pa ne samo naš narod, tudi drugi narodi smatrajo orla kot nekaj izrednega, kot predstavitelja mogočnosti, drznosti in moči. Najdemo ga v raznih verskih vezeh različnih narodov, mnogi si krasijo glave z orlovimi peresi, posebno pri starejših narodih je bila to navada in dandanes pri Indijancih. Mnogo držav pa si je izbralo orla za svoj državni grb.

Orlova domovina so najvišje in najsinejše planine, njegovo kraljestvo pa sega v najvišje nebesne višine, kamor se še ni povselo drugo bitje, kakor kraljevska ptica. Gnezdijo navadno v nedostopnih pečinah, kamor le redko prispe človek. V Sloveniji imamo le prav malo orlovih gnezd. Redno gnezdijo v Bohinju pri Savici, v zijavki več sto metrov visoke stene; včasih tudi v pečinah Komarče blizu Savice, nad Bohinjskim jezerom. Precej stalno gnezdijo tudi nad slapom Peričnikom v dolini Vratih, eno gnezdo, tudi precej stalno pa je v Kamniških planinah. V zadnjih desetih letih so eno leto gnezdili planinski orli v Krmu, parkrat pa tudi v kokrški dolini, za Storžcem.

Kljub temu, da orli delajo precejšnjo škodo pri divjadi in tupatam pograbbijo kako jagnje, vendar znatno dvignejo lepoto naših planin.

Z nekakim prijetnim trepetom gledajo naši planšarji mogočno ptico, ki plava nad njihovo gorsko čredo v neskončnih višinah in gospo-

darji, vrnivši se v nedeljo ali na praznik zvečer s planine od svoje govedu in drobnice, svečano pripovedujejo, kaj da so videli visoko v zraku, ali pa celo plavati nad prepadi in čermi.

V naših planinah pa se tupatam pojavi še drugi zračni velikan, to je beloglavi jastreb, ki po velikosti in širini kril znatno prekaša planinskega orla. Planinski orel meri do 2 metrov, njegov sodrug pa do 2.50 m in včasih še več. Ali v mogočnosti, lepoti, a tudi krvoločnosti nista za primerjati. Dočim ima orel na sebi nekaj kraljevskega je zadnji precej dolgočasen in zamazan ter se hrani skoraj samo od mrhovine. Naši planšarji pa jih kaj radi zamenjajo in oba, orla in beloglavca imenujejo plešca. Zadnji beloglavca je bil ustreljen letos na Notranjskem pod Snežnikom, lansko leto pa se je eden precej časa držal v okolici Martuljka, ki ga vidimo slikanega na naši sliki in je tudi domovina planinskih orlov.

Planinski orel, gornja slika, pa se je ujel v pretečeni zimni slučajno v past, ki je bila nastavljena kunam in lisicam in bi mu bili kaj radi vrnilo svobodo, ako bi ne bil imel zdrobljene nožne kosti.

Čeprav orel čez poletje in v jeseni, ko ima precej plena, ne uživa črevesja in droba usmrčenih živali in se kaj nerad loti mrhovine, ga zima vendar prisili, da seže tudi po taki hrani, kar je večkrat usodno za njega; tako je bilo tudi v tem primeru.

Kako se je začudil lovec, ko je našel v pasti veliko, mogočno ptico, ki se je plašno zaletavala proti njemu. Z velikim naporom jo je obvladal in rešil železnih klešč. Orla so nato živega poslali v ljubljanski muzej. Ker

je imel zdrobljeno nogo, ga niso mogli spustiti in so ga obdržali nekaj časa živega; med tem je bil fotografiran. Zdrobljeno nog so mu kasneje odrezali in nadomestili z leseno, katero je precej dobro uporabljaj, ali ko so uvideli, da mu ne ugaja novo domovje, v svobodi pa mu ni več možno živeti, so ga usmrtili in nagačili. Mesto nad planinskim živalskim svetom, bo kraljeval nad zbirko nagačenih domačih ptic v ljubljanskem muzeju. Njegovemu veličastnemu poletu k solncu, kralju vsega stvarstva, se ne bodo več divili planšarji in planinci, njegovi kremplji ne bodo več strah planinske divjadi. Le meščani ga bodo ogledovali in se čudili mogočni ptici.

Ker se orli razmnožujejo le počasi in jih je vedno manj, so uvedli v večini modernih držav zaščito teh prekrasnih, mozočnih ptic.

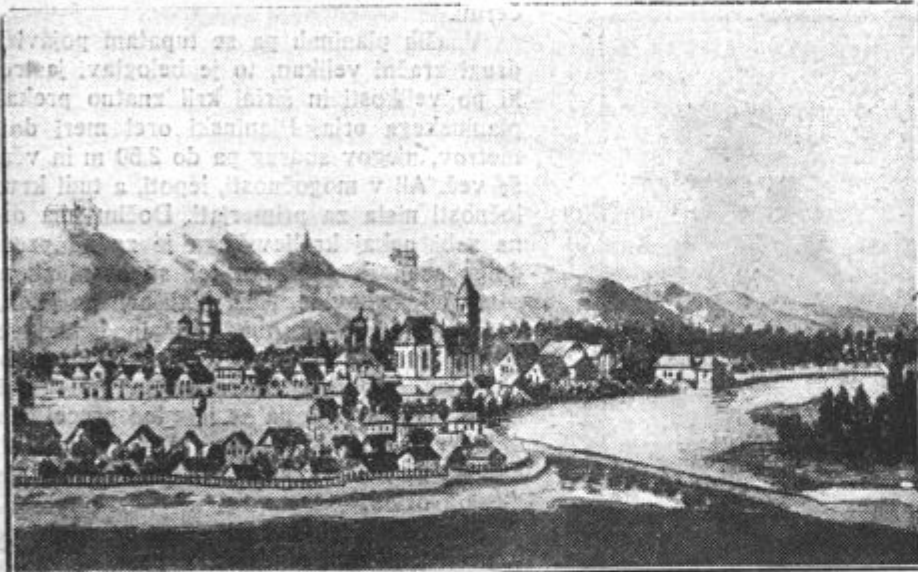

Martuljkova skupina s Špikom v sredini

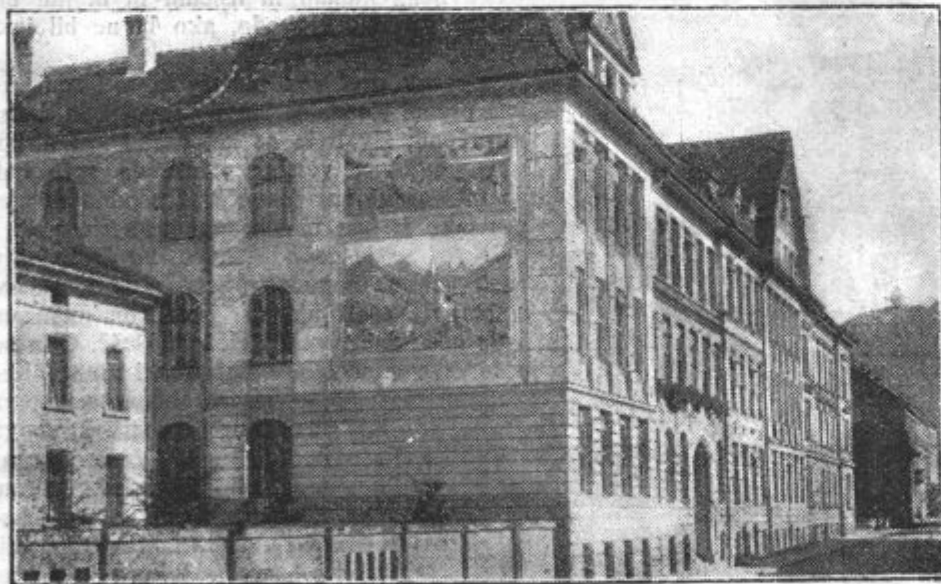
Levo:
Frank Sakser, znani slovenski bankir v Novem Jorku v Ameriki in velik dobrotnik ob vseh nesrečah v domovini. Pomagal je po svetovni vojni bednim rojčakom, zbral pol milijona dinarjev za dom slepcev v Ljubljani in 200.000 Din za poplavlence. «Rdeči križ» ga je odlikoval z najvišjim odlikovanjem.

Desno:
 Glavni trg v Ljutomeru, ki je postal mesto.

Levo:
Ljutomer pred 300 leti s slavnimi vinorodnimi goricami, kjer uspeva najboljšo vino v vsej državi in slovi po vsej Evropi

Desno:
Dr. Kern, sedaj odličen zdravnik in voditelj Slovencev v Clevelandu v Ameriki, se je prej imenoval Jayh in je iz Breznice, hribovske vasice nad Škofjo Loko. Kakor skoro vsako leto, se tudi sedaj mudi v domovini na počitnicah

Velčastno poslojje mariborske dekliške meščanski šole, ki obhaja svojo deseto obletnico

Desno:
 Na sliki vidimo najmodernejšo žensko obleko, ki je okusno okrašena z vezeni-nami, posnetih po vezeninah naših kme-tiških žena in deklet.

Levo:
Beloglavi jastreb, pri nas največja in že zelo redka ptica, ki živi od mrhovine.

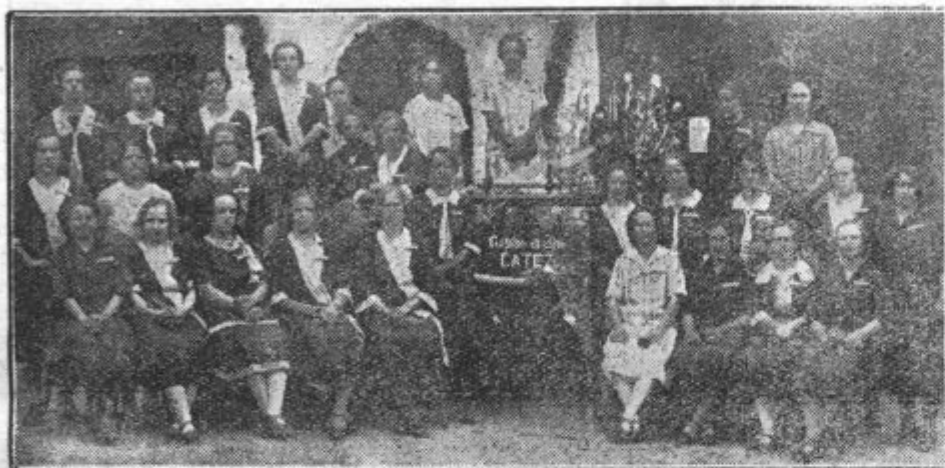

Levo:

Jurij Clemenceau, francoski minister v svetovni vojni, ki so ga Nemci imenovali »tigr«. Moramo mu biti hvaležni, ker se je pri mirovnihih pogajanjih posebno potegoval za našo državo. Starček leži na smrtni postelji.

Desno:

Solarji v Braslovčah v Savinjski dolini, ki so igrali dobro uspelo igro »Čudežne gosli«.

Levo:

Ženski odsek gasilnega društva na Čatežu pri Veliki Loki, ki dokazuje, da tudi ženske niso brez poguma in s pridom pomagajo bližnjemu v nesreči.

Desno:

Ljubljanski dijaki revnih staršev, ki si v počitnicah služijo kruh z najtežjim delom v mestni jami za pesek v Ljubljani. Vsa čast bodočim učiteljem in javnim delavcem, ki se ne sramujejo dela.

Regina Levičnik iz Skoije Loke, ki se je s svojo narodno in napredno zavednostjo posebno odlikovala v dobi našega narodnega probujenja pred šestdesetimi leti, je umrla stara 83 let. Zavedna žena je bila vse svoje življenje naročnica naprednih listov in požrtvovalna dobrotnica naprednih društev. Vse svoje malo imetje je zapustila Kolu jugoslovenskih sester in slepcem.

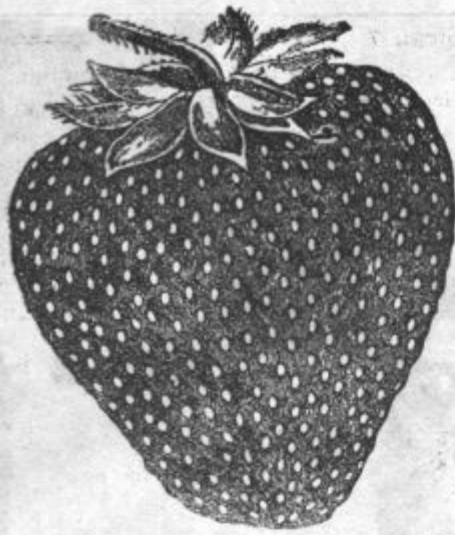
Desno:

Pogled v razstavo slik na ljubljanskem velesejmu, ki je tudi obiskovalce z dežele zelo zanimala.

Levo:

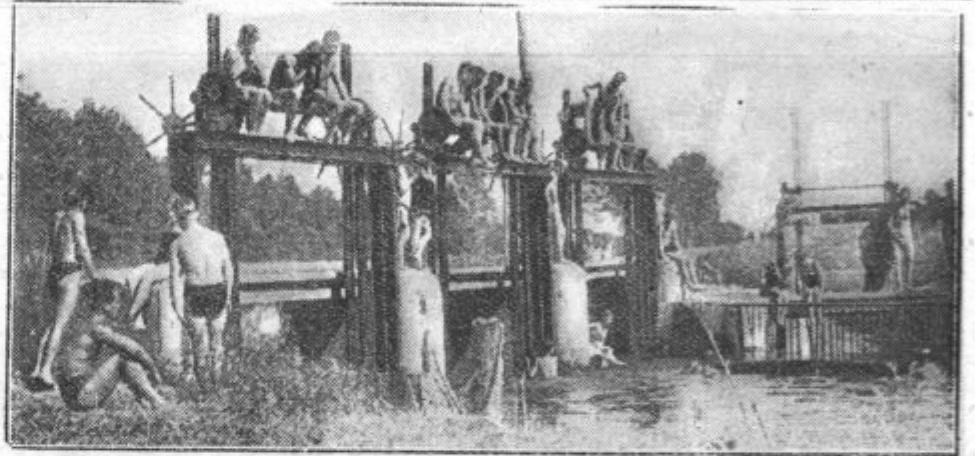
Zala Zarana, rodom Sršenova iz Kranja, je edina slovenska filmska igralka v Ameriki.

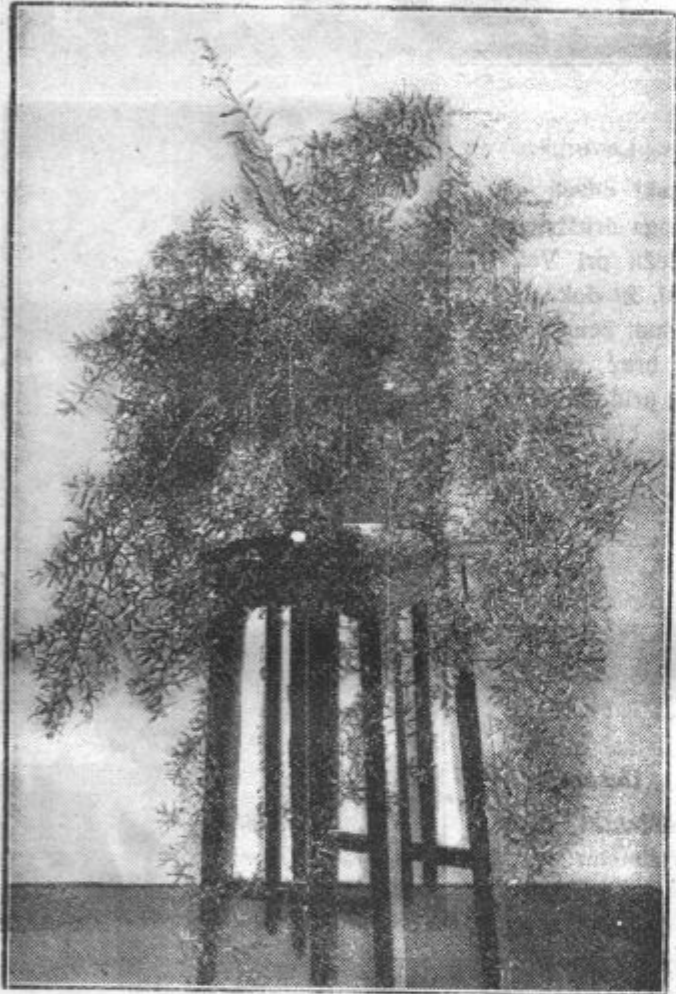

Zmagovalci pri zadnjih kolesarskih dirkah maribor. koles. društva «Peruna». Od leve na desno: Fr. Nabergoj (2:28:44), Bruno Faninger (12:30), Fr. Kramaršič (1:22:30).

Jagoda naravne velikosti, ki jih goje vrtnarji in po mestnih vrtovih, lahko bi jih pa z velikim pridom gojili tudi na kmetih v okolici mest

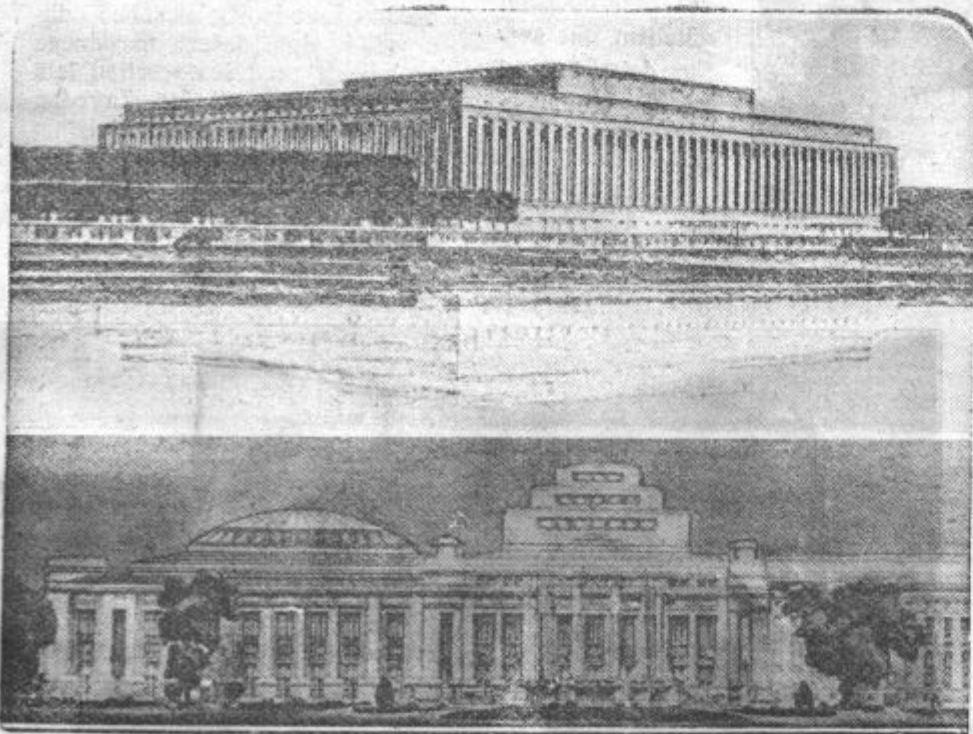

Kopalki v Gradaščici pod Bokalškim gradom blizu Dobrove pri Ljubljani. Mestni kopalki naj bi bolj pazili, da ne bi pohodili trave in delali kmetu škodo.

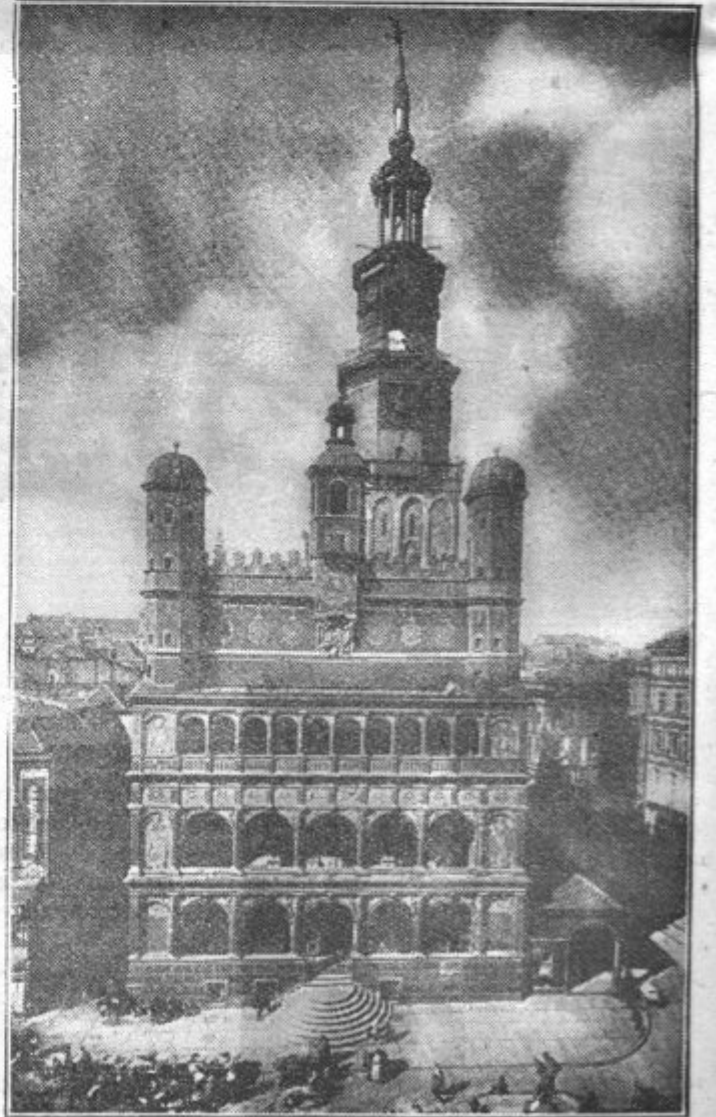

Levo:

Asparagus ali Sprengerjev špargelj, ki ga rade goje naša dekleta radi lepega in rahlega zelenja.

Dva osnutka za palačo Društva narodov v Ženevi

Starodavni rotovž v Poznanju na Poljskem. Zahodni del Poljske s cvetočim mestom Poznanjem je pred vojno spadal k nemški Prusiji, ki je Poljake silno zatirala.